

Voortgangsrapportage Taalbeleid 2021

Team Taal

Mei 2022

1 Inhoudsopgave

2	Inleiding	3
3	Doelen van het college	4
3.1	Target	4
3.2	Tevredenheid cursisten	5
3.3	Rendement taaltrajecten	5
4	Uitvoering en resultaten 2021	6
4.1	Samenwerking met de gebieden	6
4.2	Agenderen laaggeletterdheid	8
4.3	Gemeente geeft het goede voorbeeld	10
5	Taal in het land en in de regio 2021	12
5.1	Landelijke ontwikkelingen	12
5.2	Regionale ontwikkelingen	13
6	Digitalisering	14
7	Acties en resultaten per spoor	15
7.1	Taal en Gezondheid	15
7.2	Taal en Ontwikkeling	16
7.3	Taal en Werk	18
7.4	Taal en Geld	19
8	Financiën	21
9	Vooruitblik 2022	23

2 Inleiding

In 2021 vierden we het Jaar van de Taal. Het hele jaar heeft in het teken gestaan van laaggeletterdheid. We wilden het bewustzijn over laaggeletterdheid vergroten en de stad activeren om hiermee aan de slag te gaan. We willen meer mensen stimuleren een taaltraject te volgen met uiteindelijk als doel de taalvaardigheid van Rotterdammers te verbeteren.

In deze voortgangsrapportage leest u welke acties de gemeente heeft ondernomen in 2021 in de aanpak van laaggeletterdheid. In deze rapportage zullen we de collegedoelen zoals geformuleerd in het beleidskader '[De Taalspiraal](#)', campagnes, financiën en ontwikkelingen doornemen en vooruitblikken op 2022. De activiteiten en resultaten van het Jaar van de Taal krijgen hierin een speciale plek.

In Rotterdam is 21% van de inwoners laaggeletterd. In sommige gebieden loopt dit percentage zelfs op tot meer dan 30%. Rotterdammers met minder taalvaardigheid en beperkte digitale vaardigheden, hebben bijvoorbeeld meer moeite om informatie over gezondheid en zorg te begrijpen en beoordelen. Tijdens de coronapandemie bleek hoe belangrijk een goede taalvaardigheid is voor de gezondheid van mensen en hoe lastig het kan zijn om informatie te filteren op betrouwbaarheid.

De taalcursussen die we vanuit 'De Taalspiraal' aanbieden zijn gratis en passen bij de wens van de Rotterdammer. Het aanbod vanuit taalbeleid in de stad is verdeeld in formele en non-formele trajecten. Een formeel taaltraject is gericht op het behalen van een diploma of kwalificatie voor school of werk. In een non-formeel taaltraject verbetert de Rotterdammer een aantal aspecten van zijn taalvaardigheid en sluit dit traject af met een certificaat. We bieden de taalcursussen stadsbreed aan op diverse locaties, dicht bij de bewoners, zoals bijvoorbeeld Huizen van de Wijk, basisscholen en welzijnsorganisaties.

De flexibiliteit van samenwerkingspartners en Rotterdammers verdient dit jaar opnieuw een compliment. Met de aanhoudende pandemie en lockdowns, was het een uitdaging om lessen te organiseren en deelnemers te werven en hen te stimuleren naar de lessen te blijven komen. De taalaanbieders hebben binnen de geldende beperkingen gezocht naar manieren om taaltrajecten toch te laten plaatsvinden, met daarbij de veiligheid van deelnemers altijd als prioriteit. Dit geldt tevens voor alle betrokkenen bij de speciale activiteiten van het Jaar van de Taal. Dankzij hun inspanningen is het Jaar van de Taal een waar succes gebleken.

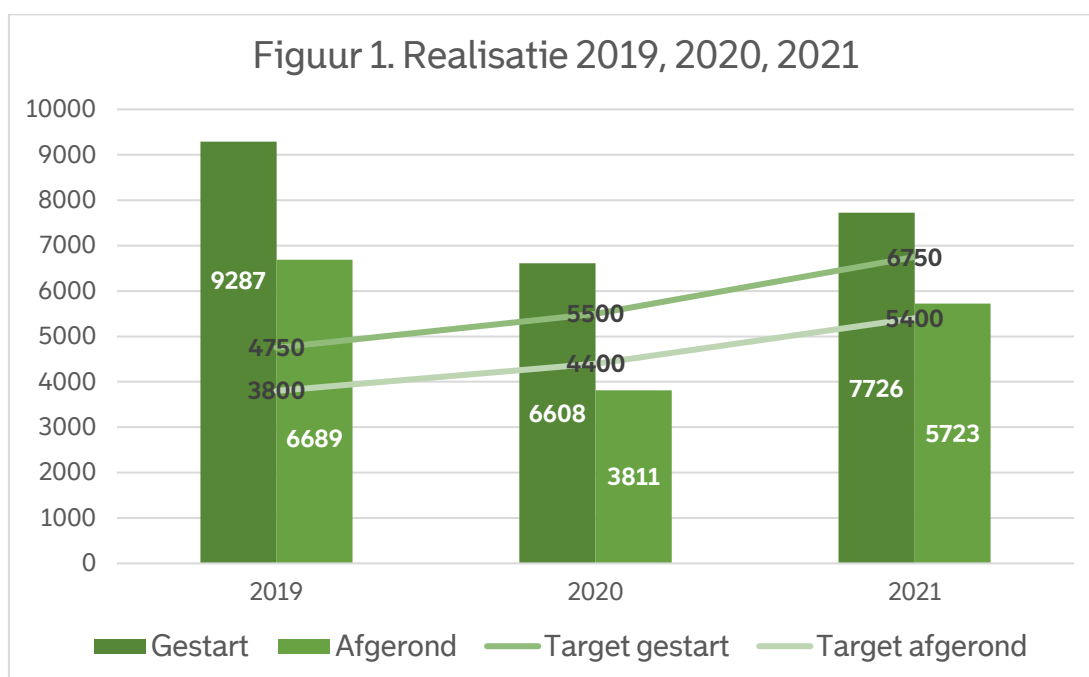
Als laatste een groot dankwoord aan alle cursisten. Zij hebben zich in groten getale aangemeld voor de activiteiten van het Jaar van de Taal en taaltrajecten. Dit vraagt moed en doorzettingsvermogen en dat is precies hoe we Rotterdammers kennen!

3 Doelen van het college

3.1 Target

Dit college investeert extra in taal om een trendbreuk te realiseren en meer Rotterdammers te ondersteunen bij het verbeteren van hun taalvaardigheid. Dat hebben we gerealiseerd met 19.000 afgeronde formele en non-formele taaltrajecten in vier jaar. Na een succesvolle start in 2019 en een terugval in 2020 door corona, blijkt dat dit in 2021 weer volledig is hersteld. Ondanks de coronamaatregelen bleef de interesse voor taaltrajecten bestaan. Uiteindelijk hebben meer mensen een traject gestart en afgerond dan begroot.

In 2021 was het doel om 5.400 taaltrajecten af te ronden. Op 30 maart 2022 zijn er 5.723 trajecten afgerond. Hiervan zijn 5.200 trajecten afgerond binnen de inkoopcontracten. Er zijn 966 trajecten gestart via subsidies. Hiervan zijn al 523 trajecten afgerond. De verwachting is dat het aantal nog verder zal stijgen omdat nog niet alle subsidiedossiers uit 2021 zijn vastgesteld.

In onderstaande tabel vindt u de planning en verwachte realisatie over de gehele duur van het beleidskader. Op basis van deze cijfers verwachten we dat de 19.000 trajecten ruimschoots gehaald zullen worden.

Target uit het beleidskader Taalspiraal					
	2019	2020	2021	2022	Totaal
Planning	3.800	4.400	5.400	5.400	19.000
Realisatie	6.689	3.811	5.723*	5.400	21.623

* Dit aantal zal naar verwachting nog stijgen.

3.2 Tevredenheid cursisten

In opdracht van de gemeente voert onderzoeksbureau Mediad jaarlijks onderzoek uit naar de tevredenheid van de cursisten. Hieruit blijkt dat 88% van de deelnemers in 2021 (zeer) tevreden is over de cursus. De tevredenheid is iets gestegen ten opzichte van 2020 (87%). Cursisten geven gemiddeld een 8,2 als rapportcijfer. Ook dit is hoger dan in 2020, toen de cursisten gemiddeld een 8,1 gaven.

Het tevredenheidsonderzoek wordt meegestuurd met de voortgangsrapportage.

3.3 Rendement taaltrajecten

De gemeente Rotterdam en de arbeidsmarktregio Rijnmond meten ook de invloed van taaltrajecten op de verschillende leefgebieden van de inwoners van de regio. Prof. dr. Maurice de Greef voert dit onderzoek uit. Dit onderzoek loopt nog. Na afronding van het onderzoek zullen we de resultaten met u delen.

Een toelichting op de samenwerking tussen de gemeente Rotterdam en de arbeidsmarktregio Rijnmond leest u in paragraaf 4.5.

4 Uitvoering en resultaten 2021

4.1 Samenwerking met de gebieden

Op verschillende plekken in de stad werken gemeente en taalaanbieders aan de aanpak van laaggeletterdheid. Hieronder volgt een overzicht van gemeentelijke projecten, acties en beleid in 2021.

4.1.1 NPRZ

Taal maakt onderdeel uit van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ). Er is afgesproken dat jaarlijks 55% van het WEB-budget wordt uitgegeven aan taaltrajecten op de Zuidoever en 45% op de Noordoever. Deze verdeling van het budget is gebaseerd op het percentage laaggeletterde inwoners van Rotterdam. Voor de ingekochte non-formele en formele taaltrajecten in Rotterdam is in 2021 49% van de trajecten gestart in NPRZ-gebied en 51,3% van de trajecten in Rotterdam is afgerond in NPRZ-gebied. Over de periode 2011-2021 vindt een tussentijdse evaluatie (mid-term review) van NPRZ plaats. Deze review wordt later dit jaar gepubliceerd. De taaltrajecten worden hierin nader toegelicht.

Trainingen

Vanwege de aandacht voor NPRZ hebben medewerkers van de VraagWijzer en de wijkteams die werken op Zuid trainingen gevolgd op het gebied van laaggeletterdheid. In deze trainingen leerden de deelnemers laaggeletterdheid herkennen en daarnaar handelen. De trainingen zijn vorig jaar 8 keer aangeboden en in totaal hebben 88 medewerkers een training gevolgd. In 2022 worden de trainingen herzien en breder aangeboden binnen de gemeente. Paragraaf 4.3.2 gaat hier verder op in.

4.1.2 Welzijn

In de opdracht naar de welzijnspartijen in de stad is taal als 'KPI' opgenomen: een Kritische Prestatie Indicator. Dat betekent dat de welzijnsaanbieder verplicht is om een vastgesteld doel te behalen. Welzijnsorganisaties bieden daarom laagdrempelige, informele taalactiviteiten en werven vrijwilligers als taaladviseur. Daarnaast organiseren ze vier taalnetwerkbijeenkomsten per jaar waarin alle partijen zijn uitgenodigd die taalactiviteiten en taalcursussen bieden. Tijdens de bijeenkomsten informeren zij elkaar over hun aanbod en maken afspraken over het doorverwijzen van deelnemers voor een doorlopende leerlijn.

Fysieke activiteiten bij de welzijnsaanbieder konden beperkt of helemaal niet doorgaan. Wel vonden er informele taalactiviteiten digitaal plaats via WhatsApp, Zoom en e-mail. Ook de taalnetwerkbijeenkomsten in de gebieden waren bijna allemaal digitaal.

4.1.3 Activiteiten Jaar van de Taal

De uitgesproken wens met betrekking tot het Jaar van de Taal was om 2021 Rotterdammers, zowel laaggeletterden als mensen in de omgeving van laaggeletterden, te bereiken en minimaal 5400 taaltrajecten af te ronden. Daarnaast was het doel activiteiten in de gebieden te stimuleren en om de netwerkpartners in de stad taalteams te laten vormen. Beide mijlpalen zijn het afgelopen jaar ruimschoots bereikt.

Teams Taal

Er zijn vier taalteams opgericht om op een vernieuwende manier aan de slag te gaan met taal.

1. In de kringloopwinkel Opnieuw & Co gaven medewerkers aan klanten informatie over de gratis taalcursussen van de gemeente. Zij droegen speciaal gemaakte shirts met de tekst 'Spreek jij Nederlands?' in verschillende talen. Bezoekers van de winkel ontvingen ansichtkaarten met informatie over de taaltrajecten in Rotterdam en de website Beterintaal.nu.
2. Logopediestudenten van de Hogeschool Rotterdam hebben samen met ervaringsdeskundigen (laaggeletterden en mensen met afasie of dyslexie) de begrijpelijkheid van het openbaar vervoer (RET) getest. In de film '[Rotterdam begrijpt elkaar](#)' worden de resultaten samengevat en de rol van taal benadrukt.
3. Studenten Geneeskunde van het Erasmus MC maken via het initiatief Geneeskundestudenten in de samenleving (GIDS) toekomstige studenten in de zorg bewust van het bestaan van laaggeletterdheid. Dit doen zij via *walk en talk*-activiteiten met studenten en taalcursisten en een masterclass 'Taal is een medicijn'. Deze masterclass staat, door de beperkingen van afgelopen jaar, voor het eerst in september 2022 gepland.
4. Team taal en armoede kijkt waar armoede en het niet goed beheersen van de taal samenkomen. De documentaire '[Er is genoeg](#)' werd op het congres Arm in arm tegen armoede getoond. De film legt de link tussen laaggeletterdheid en armoede: "Net als armoede meer is dan geen geld hebben, is leren lezen en schrijven meer dan de taal leren."

Taalzuilen

Een van de activiteiten verspreid over de stad waren de Taalzuilen. Dit idee is bedacht door een van de gecontracteerde taalaanbieders. De zuilen bevatten informatie over allerlei taalactiviteiten in de wijk voor jong en oud. De taalzuilen zijn als een 'taallint' door de stad verspreid. Hoek van Holland had de primeur en van daaruit werden de andere taalzuilen geopend via 'flessenpost'. Er zijn minder mensen bereikt met de taalzuilen, doordat de Huizen van de Wijk gedurende een gedeelte van dit jaar gesloten bleven voor publiek.

Wethouder Bokhove opent de taalzuil in Prins Alexander met flessenpost

4.2 Agenderen laaggeletterdheid

Het structureel agenderen van laaggeletterdheid was een van de doelstellingen van het Jaar van de Taal. Dat hebben we op verschillende manieren gedaan.

4.2.1 Drie bijeenkomsten

Via drie bijeenkomsten verspreid over het jaar wilden we zoveel mogelijk mensen bereiken. In januari stond de startbijeenkomst op de agenda, in september een congres tijdens de Week van Lezen en Schrijven en tot slot een feestelijk taalfestival in december.

Helaas bleken fysieke bijeenkomsten niet het hele jaar mogelijk. De startbijeenkomst in januari hebben we daarom omgetoverd tot een online-inspiratiebijeenkomst in maart. Meer dan 270 bezoekers (onder andere werkgevers, werkconsulenten, (schuld)hulpverleners, leraren en gezondheidswerkers) leerden over de effecten van het aanpakken van laaggeletterdheid. Het Taalcongres in september in het theater Zuidplein kon doorgaan in hybride vorm. Meer dan 200 bezoekers waren hierbij aanwezig.

Het Taalfestival in december is uiteindelijk door de corona-maatregelen geannuleerd. Het Taalfestival was gericht op alle inwoners van Rotterdam. Zowel het Taalfestival op 12 december als de inhoudelijke kennisbijeenkomst op 13 december hadden als inzet om mensen in de stad met elkaar te verbinden en contact te laten leggen. Aangezien dit destijds

niet mogelijk was is ervoor gekozen om beide bijeenkomsten te annuleren. Wel heeft wethouder Judith Bokhove op 12 december het kunstwerk 'de Talascoop' onthuld op de Herenwaard.

4.2.2 De Talascoop

Ter ere van het Jaar van de Taal en om permanent aandacht te geven aan laaggeletterdheid is een speciaal kunstwerk gemaakt door Christine Saalfeld. Het kunstwerk bevat 90.000 stempotloden. Tijdens de Tweede Kamerverkiezingen op 17 maart konden de kiezers na afloop hun stempotlood doneren in een speciaal daarvoor ontworpen box. De potloodjes staan symbool voor het aantal Rotterdammers dat moeite heeft met de Nederlandse taal. "Pas als je kunt lezen en schrijven, kun je kiezen. Wie de taal kent, kan andere werelden ontdekken," aldus Christine Saalfeld.

'De Talascoop'.op de Herenwaard

4.2.3 Week van Lezen en Schrijven

De week begon met het taalcongres op 6 september in theater Zuidplein. Daarnaast werd in deze week de zesde taalzuil in Prins Alexander in gebruik genomen.

In de Huizen van de Wijk, bibliotheken en via op verschillende CJG-locaties (Centrum voor Jeugd en Gezin Rijnmond) werd het speciaal voor deze week uitgebrachte oefenschriftje Taalpark verspreid.

Het oefenschriftje 'Taalpark'

4.2.4 Campagnes

Om laaggeletterdheid onder de aandacht te brengen zijn in 2021 twee campagnes gevoerd. De campagne van juni richtte zich op professionals. Een werkgever, financieel adviseur, docent en een zorgverlener roepen in deze campagne collega's op om Rotterdammers die moeite hebben met lezen en schrijven te stimuleren te werken aan taal. De laatste

campagne van het Jaar van de Taal richtte zich met posters in de stad en online advertenties via social media-kanalen op zowel de laaggeletterde Rotterdammers als de professionals.

4.2.5 Beterintaal.nu

De website www.beterintaal.nu is in deze periode uitgebreid met informatie speciaal voor professionals. Rotterdammers kunnen op deze website het taalaanbod in de stad vinden. Praktische hulpmiddelen voor professionals zoals de toolkit Taal en Gezondheid en een te ontwikkelen organisatiescan over de taalvriendelijkheid van een organisatie maken de website nog aantrekkelijker om te bezoeken. Er is ook vraag naar goede voorbeelden ter inspiratie. De komende periode zal worden gewerkt aan de website om het taalaanbod nog inzichtelijker te maken en de vindbaarheid te vergroten.

Word beter in taal -
Beterintaal.nu
www.beterintaal.nu

4.2.6 Taalglossies

In 2021 zijn twee edities van het Taalmagazine *GeenPunt* uitgekomen. Tijdens de Inspiratiebijeenkomst is [nummer 5](#) gepresenteerd. Hier stond onder andere een artikel in over de landelijke verkiezingsprogramma's in begrijpelijke taal. In [GeenPunt 6](#) moedigt de nieuwe stadsdichter Anne Vegter alle Rotterdammers aan om aandacht te houden voor taal en blikken we terug op de activiteiten van het Jaar van de Taal. De glossies zijn goed ontvangen door de lezers.

4.3 Gemeente geeft het goede voorbeeld

4.3.1 Duidelijke taal

In 2021 zijn er vanuit de campagne 'Duidelijke taal' verschillende activiteiten georganiseerd voor medewerkers van de gemeente Rotterdam. Meer dan 3.000 medewerkers van de gemeente Rotterdam zijn inmiddels lid van een groep op intranet waar zij tips en handvatten over duidelijk taalgebruik krijgen en de workshop 'Duidelijke brieven en e-mails kunnen volgen'. Het team 'Duidelijke taal' beoordeelt ook brieven die de gemeente verstuurt, samen met Rotterdammers die moeite hebben met lezen en schrijven.

4.3.2 Training laaggeletterdheid

Op Goodhabitz staat een training 'Omgaan met laaggeletterdheid' die medewerkers van de gemeente Rotterdam gratis kunnen volgen. Met deze training als basis komen er in 2022 interactieve verdiepingstrainingen beschikbaar voor alle ambtenaren die in hun werk te maken hebben met Rotterdammers die moeite hebben met lezen en schrijven. Deze trainingen worden uitgevoerd door Stichting Lezen en Schrijven waarbij in sommige trainingen acteurs uit de acteurpool van de gemeente Rotterdam meewerken.

4.3.3 Inzet taalambassadeurs

Taalambassadeurs zijn ervaringsdeskundigen: mensen die hebben ervaren waar je tegenaan loopt als je niet goed kunt lezen en schrijven. De taalambassadeurs worden ingezet om hun verhaal te delen om zo mensen bewust te maken wat laaggeletterdheid voor invloed kan hebben op iemands leven, en wat eraan gedaan kan worden.

In 2021 hebben de taalambassadeurs verschillende activiteiten ondernomen. Zo namen zij deel aan testpanels waarin zij interne en externe communicatie van de gemeente, bedrijven en organisaties beoordelen op toegankelijkheid en begrijpelijk taalgebruik. Ook hebben zij het platform Beterintaal.nu getest op gebruiksvriendelijkheid en toegankelijk taalgebruik. In 2022 wordt het team ervaringsdeskundigen Rotterdam met gemeenten uit de regio Rijnmond uitgebreid. De naam wijzigt in team ervaringsdeskundigen Rotterdam Rijnmond. Zo worden de taalambassadeurs ook voor activiteiten in de regio ingezet en kan het team zich uitbreiden met ambassadeurs uit de regio.

5 Taal in het land en in de regio 2021

5.1 Landelijke ontwikkelingen

In 2019 heeft het Rijk bestuurlijke afspraken gemaakt met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). In 2020 heeft de VNG deze afspraken opgezegd. Er is vervolgens een doorstart gemaakt. De afspraken worden niet op bestuurlijk niveau, maar op ambtelijk niveau doorgezet.

De afspraken zijn onder meer gericht op monitoring, kwaliteit en kennisdeling/ondersteuning. Rotterdam participeert in de drie landelijke werkgroepen.

Monitoring

Alle gemeenten in Nederland zijn vanaf 2023 verplicht om mee te werken aan een landelijke monitor om een landelijk beeld te krijgen van de aanpak van laaggeletterdheid. Als centrumgemeente coördineert Rotterdam de opzet en uitvoering van deze monitor voor de arbeidsmarktregio Rijnmond. Vanaf 2023 dienen de volgende gegevens te worden bijgehouden en geleverd te worden aan het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS):

- Leeftijd;
- Dat deelnemers niet inburgeringsplichtig zijn;
- Woonplaats/wijk;
- Geslacht;
- Soort educatie (taal, rekenen, digitale vaardigheden en formeel/non-formeel);
- NT1 of NT2.

De regio Rijnmond maakt hiervoor gebruik van het landelijke monitoringssysteem van prof. dr. Maurice de Greef. De monitor heeft betrekking op al het, vanuit de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) gefinancierde, taalaanbod in de regio.

In 2021 heeft een landelijke pilot plaatsgevonden. Uit deze pilot bleek dat er meer tijd nodig was om de monitor goed op te zetten. Het ministerie heeft toen besloten dat 2022 ook gebruikt wordt als testjaar (met een nieuwe pilot) en dat de monitor pas vanaf 2023 verplicht wordt. De regio Rijnmond neemt deel aan deze nieuwe pilot.

Kwaliteit

In 2021 is een handreiking ontwikkeld voor gemeenten om de kwaliteit van het non-formele educatie-aanbod te verhogen en te waarborgen. Deze handreiking biedt informatie, instrumenten en voorbeelden om gemeenten te helpen in het sturen op kwaliteit. In 2022 staat een tweede versie van de handreiking gepland.

Kennisdeling/ondersteuning

Het landelijk Expertisepunt Basisvaardigheden ondersteunt gemeenten in de aanpak van laaggeletterdheid en is een podium om kennis te delen. Het is een samenwerking van Movisie en Stichting Lezen en Schrijven. Dit expertisepunt wordt verder doorontwikkeld.

5.2 Regionale ontwikkelingen

Sinds 2015 werken alle gemeenten in de regio Rijnmond intensief samen op basis van de WEB. Met en namens de regio koopt Rotterdam formele en non-formele taaltrajecten in. Een regionaal programma (2020) beschrijft de samenwerking en de wijze waarop wordt ingezet. In 2021 is verdere uitvoering gegeven aan dit programma.

Ondersteuning Stichting Lezen en Schrijven

De Stichting Lezen en Schrijven ondersteunt de regio Rijnmond in de aanpak van laaggeletterdheid. In 2021 hebben de regio Rijnmond en de Stichting Lezen en Schrijven samenwerkingsafspraken gemaakt. Hierin is benoemd waar regionaal en lokaal op wordt ingezet.

Vooruitblik

De raamovereenkomsten met de regionale taalaanbieders lopen af op 31 december 2022. De regio is bezig met een nieuw aanbestedingsproces. De nieuwe contracten zullen vanaf januari 2023 ingaan.

6 Digitalisering

Digitale vaardigheden zijn noodzakelijk om mee te kunnen doen in de samenleving. Belangrijke informatie bereikt mensen niet als ze minder digitaal vaardig zijn. Daarom zet de gemeente nu nog meer in op digitale vaardigheden. Door het beschikbaar stellen van extra middelen, te investeren in de online lessen bij de taalaanbieders en in te zetten op lessen digitale vaardigheden.

Met geld van de gemeente investeerden taalaanbieders in:

- Extra begeleiding en ondersteuning van de deelnemers.
- Verbeteren van het digitale aanbod en het vergroten van de mogelijkheden van de deelnemers om hieraan deel te nemen (door het uitlenen van digitale hulpmiddelen);
- Verdere ontwikkeling van digitale leeromgevingen, inclusief helpdesk voor cursisten en medewerkers;
- De mogelijkheid om snel te kunnen schakelen bij uitvallen fysieke lessen.

Door deze investeringen konden de lessen op een kwalitatief hoog niveau doorgaan en kon iedereen meedoen.

In 2021 heeft de gemeente het aanbod digitale vaardigheden uitgebreid voor werkzoekenden met een uitkering. Het gaat om formele trajecten. In deze trajecten behalen deelnemers een diploma digitale vaardigheden dat ze nodig hebben voor werk of opleiding. Ze leren over het gebruik van ICT, privacy & beveiliging, informatie zoeken en verwerken en digitaal communiceren.

Daarnaast zijn er ook non-formele trajecten digitale vaardigheden waarin deelnemers op een laagdrempeligere manier aan de slag gaan. Ook worden er informele taalactiviteiten aangeboden bij de bibliotheek en welzijnsaanbieders. Op alle niveaus en passend bij de behoeften, kunnen Rotterdammers aan de slag met hun digitale vaardigheden. Dit wil de gemeente in 2022 doorzetten en mogelijk uitbreiden.

7 Acties en resultaten per spoor

7.1 Taal en Gezondheid

Goede taalvaardigheid is belangrijk voor de gezondheid van mensen. Het spoor Taal en Gezondheid richt zich op het bevorderen van kennis en vaardigheden van mensen die moeite hebben met de taal of met digitalisering. Daarnaast richt het spoor zich ook op het bevorderen van kennis over laaggeletterdheid bij zorgverleners, zorgorganisaties en zorgopleidingen. Verder zetten we in op de samenwerking met beleidsterreinen waar een relatie is tussen taal en gezondheid.

7.1.1 Resultaten

Ook in 2021 werden gratis cursussen Taal en Gezondheid aangeboden. Het doel van deze cursussen is dat deelnemers een betere gezondheid ervaren, meer kennis hebben over gezondheidsrisico's en kiezen voor een gezonde leefstijl. Verder is er aandacht voor het verbeteren van de communicatie tussen zorgverlener en patiënt. Ook bevat de cursus algemene kennis over het Nederlands zorgstelsel en komen actuele onderwerpen aan bod, zoals bijvoorbeeld donorschap. Het afgelopen jaar is in de taalcursussen specifiek aandacht besteed aan corona, de maatregelen en het vaccinatieprogramma.

In het Jaar van de Taal is de toolkit '[Taal is een medicijn](#)' voor zorgverleners uitgebracht. De toolkit bevat praktische materialen om in de zorgpraktijk te gebruiken en tips wat een zorgverlener kan doen om laaggeletterde patiënten te helpen. Bijvoorbeeld door laaggeletterdheid bespreekbaar te maken en patiënten door te verwijzen naar taalcursussen. De toolkit is gratis op te vragen voor zorgverleners die met laaggeletterdheid aan de slag willen in hun praktijk en te downloaden via de [website](#).

Zorgverleners kunnen ook een training 'Taal en Gezondheid' volgen die wordt gegeven door de Stichting Voorlichters Gezondheid in opdracht van de gemeente Rotterdam. Het afgelopen jaar steeg de vraag naar deze training door zorgverleners en is besloten om meer trainingen mogelijk te maken. In 2021 zijn er in totaal 61 trainingen (deels digitaal) gegeven waarmee 884 deelnemers zijn bereikt. De training is door de geneeskundeopleiding van de Erasmus Universiteit Rotterdam opgenomen in het curriculum. De universiteit vindt dat de training bijdraagt aan de sociaal-medische vaardigheden van toekomstige artsen.

We werken ook samen met de geneeskundeopleiding in het project 'Maatschappelijk betrokken artsen opleiden' waarin studenten een maatschappelijke vraag onderzoeken. In 2021 zijn vanuit dit project studenten ingezet in de taalcursussen Taal en Gezondheid van taalaanbieders Alsare en NLtraining. Daarnaast zetten studenten zich via het [bureau GIDS](#) (Geneeskundestudenten in de Samenleving) in voor activiteiten en onderzoeksvragen van de gemeente Rotterdam en andere (maatschappelijke) organisaties in de stad. Hierdoor

maken zij kennis met veel kanten van de maatschappij en dat bevordert hun sociaal-maatschappelijke ontwikkeling als toekomstige artsen. In 2021 hebben zij een Team Taal opgezet (zie ook paragraaf 4.1.3).

Vanuit het taalbeleid is op het gebied van taal en gezondheid input geleverd op relevante beleidsplannen zoals bijvoorbeeld de Sportnota en het beleidsplan Heel de Stad. In het uitvoeringsplan Gezond010 van het Preventieakkoord Rotterdam zijn sporen benoemd die verder worden uitgewerkt. Bij de uitwerking is het belangrijk om rekening te houden met beperkte basisvaardigheden van laaggeletterde Rotterdammers. In samenwerking met het team Publieke Gezondheid zijn wij aangesloten bij de Fitfestivals. Hierbij organiseerden wij #Durftezeggen-acties om aandacht te genereren voor taal en gezondheid en laaggeletterde Rotterdammers door te verwijzen naar een taalaanbieder. Helaas zijn de Fitfestivals in 2021 door de coronamaatregelen beperkt uitgevoerd.

7.1.2 Vooruitblik 2022

In 2022 zijn de gratis taalcursussen voor laaggeletterde Rotterdammers over taal en gezondheid nog steeds beschikbaar en zal de Stichting Voorlichters Gezondheid hun trainingen vanwege de grote vraag in aantal uitbreiden. De toolkit 'Taal is een medicijn' gaan we verder verspreiden. De samenwerking met gezondheidscentra en ziekenhuizen op het gebied van taal en laaggeletterdheid wordt verder ontwikkeld. Zo ook de samenwerking met de geneeskundeopleiding van de EUR en zorgopleidingen in het mbo en hbo. Daar waar mogelijk sluiten we aan bij de uitvoering van de projecten uit het [Preventieakkoord](#) op het gebied van taal en laaggeletterdheid.

7.2 Taal en Ontwikkeling

De taalontwikkeling van kinderen begint thuis. Kinderen die in de thuisomgeving meer woorden en zinnen horen, ontwikkelen een beter fundament voor taal dan kinderen die opgroeien in een taalarme omgeving. Dit verschil is op latere leeftijd niet meer in te halen. Het is daarom belangrijk om zo vroeg mogelijk te signaleren of ouders en opvoeders moeite hebben met basisvaardigheden. Zij kunnen dan ondersteuning krijgen van de gemeente en gratis taallessen volgen. Op deze manier werken ouders niet alleen aan hun eigen taalvaardigheid en een verbeterde positie in de samenleving. Ook leren ze tijdens de lessen om de taalontwikkeling van hun kinderen beter te stimuleren. Ouders die taalvaardiger zijn, ontwikkelen bovendien een grotere mate van ouderbetrokkenheid op school.

Het spoor Taal en Ontwikkeling richt zich ook op de professionals die met kinderen werken. Zij komen in contact met ouders en opvoeders, kunnen taalachterstanden signaleren en hebben vaak de vertrouwensband die nodig is om laaggeletterde ouders te adviseren om taallessen te nemen. Daarom zetten we ook in op het bevorderen van de kennis en vaardigheden van professionals als het gaat om laaggeletterdheid. Tot slot faciliteren we

ook de onderlinge kennisdeling, want alleen door van elkaar te leren en hierin samen te werken kunnen we laaggeletterdheid in de stad aanpakken.

7.2.1 Resultaten

Net als in de rest van de samenleving waren er veel restricties op plekken waar kinderen en hun ouders en opvoeders samen komen. Plekken die normaal open waren voor vrije inloop, zoals CJG, waren alleen toegankelijk op afspraak en ouders waren niet welkom in de school. Dit heeft niet alleen effect gehad op de beschikbare leslocaties, maar maakte het ook lastiger voor professionals om in contact met ouders te komen en hen door te verwijzen naar geschikt taalaanbod. Bovendien gaven taalaanbieders aan dat online lessen niet aansloten bij de behoefte van specifiek deze doelgroep. Toch zijn we blij dat er ondanks deze belemmeringen nog op zo'n 30 locaties is lesgegeven.

Gelukkig is de aandacht voor laaggeletterdheid onder ouders en opvoeders en het belang van een goede taalontwikkeling voor kinderen nooit verdwenen. De gemeente, taalaanbieders en partijen in de stad hebben zich met veel toewijding zich ingezet voor deze doelgroep. Hieronder lichten we enkele initiatieven toe:

- Tijdens de Kinderboekenweek hebben wethouders Bokhove, Grauss, Kasmi en Van Gils voorgelezen op vier scholen verspreid over de gemeente en tegelijk binnen de scholen het taalaanbod voor volwassenen onder de aandacht gebracht.
- De taalaanbieders hebben zich hard ingezet voor Zomertalent010. Ondanks alle inzet is het helaas niet gelukt om veel ouders door te geleiden naar taaltrajecten. Ouders die deelnamen aan het zomerprogramma stellen dat hun taalvaardigheid verder is ontwikkeld en dat ze bijvoorbeeld beter kunnen praten met hun kind.
- In het kader van het Jaar van de Taal is subsidie verleend aan vier partijen die activiteiten hebben georganiseerd met het thema Taal en Ontwikkeling, namelijk Obs De Vierambacht, het Taalteam Hoek van Holland, Stichting Excelsior4All en het Letterfeest in Hoogvliet.
- Vanuit de Subsidieregeling taal, rekenen en digitale vaardigheden Rotterdam 2019-2022 is subsidie toegekend voor een innovatief project van Mondiaal logopedie dat in samenwerking met Kindcentrum IJsselmonde de "5 boeken in 5 weken challenge" heeft georganiseerd. In dit project volgden laaggeletterde ouders in 5 weken een training over interactief voorlezen van 5 prentenboeken.

7.2.2 Vooruitblik

In 2022 gaan we op volle sterkte verder. We blijven in gesprek met partners in de stad om hen te ondersteunen en stimuleren om aandacht te blijven geven aan laaggeletterdheid in het werkproces. Initiatieven die door de coronamaatregelen niet van de grond zijn gekomen, zullen we weer nieuw leven in te blazen. Zo zullen we in 2022 de consultants van het Jongerenloket trainen in het herkennen van laaggeletterdheid. Laaggeletterdheid zal ook een vaste plek innemen in het intakeproces.

Natuurlijk blijven gratis taalcursussen ook in 2022 beschikbaar voor ouders en opvoeders. Met het verdwijnen van de coronamaatregelen, zal het gemakkelijker worden om ouders en opvoeders te werven voor cursussen en de taalcursussen fysiek aan te bieden.

7.3 Taal en Werk

Mensen met beperkte basisvaardigheden kunnen moeite hebben met het invullen van formulieren, e-mailen, schriftelijk rapporteren en het lezen van veiligheidsinstructies. Zij hebben moeite met het vinden van een baan. Ook lopen ze eerder het risico om hun baan te verliezen. Net als in 2020 is de belangstelling voor het volgen van een gratis cursus Taal en Werk groot. Dit geldt voor zowel de formele als de non-formele taaltrajecten.

Veel jonge mensen uit Zuid-Europese landen kwamen naar Nederland voor werk en waren gemotiveerd de Nederlandse taal te leren. Daarnaast was er veel belangstelling voor taaltrainingen in het weekend. Deze vraag kwam voornamelijk van EU-arbeidsmigranten.

7.3.1 Resultaten

Een aantal bedrijven stond dit jaar open voor het organiseren van taal op de werkvloer. Alsare en NLtraining hebben trainingen bij verschillende werkgevers in de stad verzorgd. Zo heeft Alsare onder andere bij Albert Heijn Home shopping service een taaltraining gegeven en heeft NLtraining onder meer twee trajecten verzorgd bij Rijnmond bouw.

Tevredenheidsonderzoek

De resultaten van het onderzoek ([motie 'laaggeletterdheid voortgezet onderwijs \(20bb2573\)](#)) naar de tevredenheid van werkgevers over de taalbeheersing van hun werknemers en de eventuele belemmeringen omtrent taalbeheersing voor het doorstromen naar de arbeidsmarkt zijn vorig jaar bekend geworden. Hieronder een korte samenvatting. Uit het onderzoek kwam naar voren dat de behoeften van werkgevers en werknemers niet van elkaar verschillen. Bij beiden is er behoefte aan een goede taalvaardigheid en meer praktische informatie over het taalaanbod in de stad. De drijfveren van werkgevers en werknemers om met taal aan de slag te gaan verschillen. Werkgevers zijn voornamelijk gericht op taalverbetering om werknemers te behouden of door te laten groeien, effectiever te laten communiceren, kwalitatief beter te laten werken en meer bewust te laten zijn van een maatschappelijk betrokken organisatie. Hoewel werknemers dezelfde motivatie hebben, zijn privéredenen, zoals digitaal bankieren en maar ook redenen in de privésfeer zoals digitaal bankieren en beter het gesprek aan kunnen gaan met de leerkrachten van hun kinderen, ook een reden om een taaltraject te starten

Hiernaast biedt het onderzoek inzicht in de tevredenheid en activatie. Werkgevers zijn, over het algemeen, tevreden over de taalbeheersing van werknemers en zien taal niet als belemmering bij de werving. Werknemers komen in actie als taal als normale

werknemersvaardigheid bespreekbaar wordt gemaakt en het taalaanbod aansluit bij hun behoeften.

Uit het onderzoek volgen vijf randvoorwaarden om werkgevers en werknemers gezamenlijk in actie te krijgen. Het instrumentarium moet:

1. Concreet en eenvoudig toe te passen zijn voor werkgever én werknemer;
2. Drijfveren van werkgevers én werknemers aanspreken en aansluiten bij hun behoeften;
3. Werkgevers én werknemers helpen om over (taal)ontwikkeling met elkaar in gesprek te gaan;
4. Werkgevers én werknemers helpen om keuzes te maken uit het Rotterdamse taalaanbod;
5. HR en management stimuleren om taal onderdeel te maken van het bredere ontwikkelings- en personeelsbeleid.

7.3.2 Vooruitblik

Op basis van de resultaten van het onderzoek vragen wij aan werkgevers aan welke informatie zij behoefte hebben op de website [Beterintaal.nu/werkt](https://www.beterintaal.nu/werkt). Ook wordt de uitkomst van dit onderzoek gebruikt om met werkgevers, werknemers, werkgevers- en werknemersorganisaties een film te ontwikkelen die praktisch toepasbaar is voor leidinggevenden en werknemers zelf.

Rotterdam is aangesloten op de regionale werkgeversaanpak samen met de Stichting Lezen en Schrijven. Deze Stichting presenteert eind maart 2022 een [toolbox](#) voor een taalvriendelijke werkvloer met onder andere aandacht voor voorlichting, agendering, bewustwording van werkgevers over laaggeletterdheid, advisering en ondersteuning bij het organiseren van scholing (op de werkvloer) en bij eenvoudige communicatie.

7.4 Taal en Geld

Geldproblemen en laaggeletterdheid gaan samen. Door het niet kunnen begrijpen van brieven en niet kunnen invullen van formulieren stapelen schulden vaak op. En als je hoofd vol zit met geldzorgen, is er vaak geen ruimte om goed te kunnen lezen en schrijven.

7.4.1 Spoor Taal en Geld in de taaltrajecten

Het spoor Taal en Geld verschilt van de andere drie sporen.. Armoede, schulden en laaggeletterdheid zit door de andere sporen verweven. In alle taaltrajecten is een module Taal en Geld opgenomen, gericht op onderwerpen die voor dat specifieke spoor belangrijk zijn. Hieronder staan per spoor enkel voorbeelden.

Taal en Geld binnen het spoor Taal en Gezondheid

- Hoe kies ik een zorgverzekering, hoe is deze opgebouwd en wat kost een zorgverzekering?
- Wat is de eigen bijdrage, welke zorgkosten moet ik zelf betalen en welke kosten worden door de verzekering vergoedt?
- Hoe declareer ik zorgkosten?
- Op welke zorgtoeslagen of andere toeslagen heb ik wel/geen recht?

Taal en Geld binnen het spoor Taal en Ontwikkeling

- Ouderbijdrage en andere kosten voor educatie (bijvoorbeeld schoolboeken)
- Zakgeld
- Toeslagen, waaronder de kindertoeslag, kinderopvangtoeslag en zorgtoeslag

Taal en Geld binnen het spoor Taal en Werk

- Een arbeidscontract, voor bepaalde en onbepaalde tijd;
- Een cao
- Onderhandelingsruimte bij arbeidsvoorwaarden
- Opbouw loonstrook
- Toeslagen: Waar heb ik wel/geen recht op?
- Welke belastingen zijn op mij van toepassing?
- Wat betekent het voor mij als ik geen uitkering meer heb?

7.4.2 Gers met Geld

Taal is ook een belangrijke component binnen het programma Gers met Geld, wat vanuit de middelen voor Taal in 2022 is bekostigd. Gers met Geld zet zich op een stress-sensitieve wijze in voor een duurzame gedragsverandering van Rotterdammers bij financiële problemen. Het richt zich op de financiële redzaamheid van Rotterdammers.

Binnen Gers met Geld wordt er binnen een wijk gebruik gemaakt van de informatie die verkregen wordt door netwerkoverleggen. Met deze informatie worden deelnemers goed doorverwezen naar het wijknetwerk en taalaanbieders in de wijk. Hier blijft Gers met Geld zich in 2022 op richten. Daarnaast is er in het programma zelf aandacht voor taal. Tijdens de intake is laaggeletterdheid een van de aandachtspunten. Deelnemers die minder taalvaardig zijn krijgen een passend taaltraject aangeboden.

8 Financiën

Door de extra financiële middelen deze collegeperiode is het aantal afgeronde taaltrajecten gemiddeld per jaar flink toegenomen. Onderstaande tabel laat zien hoe het taalbudget vanaf 2019 tot en met 2022 is opgebouwd.

Vanuit de WEB ontvangt Rotterdam een jaarlijkse bijdrage voor het taalbudget. Dit budget wordt aangevuld met gemeentelijke middelen. Tijdens de afgelopen collegeperiode is taal als prioriteit benoemd en zijn er extra middelen beschikbaar gesteld.

	Gemeentelijke middelen	Extra middelen/ intensivering Taalspiraal	WEB- middelen	Totaalbudget	Totaal uitgaven
2019	1.250.000,00	853.000,00	5.045.000,00	7.148.000,00	8.522.000,00
2020	1.250.000,00	2.262.000,00	4.845.000,00	8.357.000,00	7.480.000,00
2021	1.250.000,00	4.348.000,00	4.925.000,00	10.523.000,00	10.867.000,00
Begroting 2022	1.250.000,00	4.358.000,00	4.951.000,00	10.559.000,00	10.500.000,00
Totaal	5.000.000,00	11.821.000,00	19.766.000,00	36.587.000,00	37.369.000,00

Voor een uitgebreidere toelichting op financiële middelen en targets verwijzen we u door naar de [Wethoudersbrief over voortzetting taalbeleid](#).

In de jaarrekening 2021 van de gemeente zijn de kosten van 2021 verantwoord onder het taakveld Onderwijsbeleid & leerlingzaken; Taal volwassenen.

De inzet van de Rotterdamse middelen en de WEB middelen voor de regio is in 2021 als volgt:

Financieel overzicht Taal en WEB 2021	
Algemene middelen 2021	Jaarcijfers 2021
Budget Taalmiddelen Rotterdam	5.580.300,00
Inkoop non formele taaltrajecten	2.959.800,00
Taalsubsidies	945.300,00
Communicatie, promotie Werving	486.300,00
Overige kosten Taalbeleid 2021	324.700,00
Impuls kwaliteitsontwikkeling taalaanbieders	478.900,00
Inzet Rotterdam	5.195.000,00
Onderbesteding	385.300,00
WEB middelen 2021	Jaarcijfers 2021
Rijksbijdrage	7.536.900,00
Restant middelen 2020	1.197.700,00
Budget WEB	8.734.600,00
Regionale aanbesteding formele taaltrajecten	5.738.800,00
Regionale aanbesteding non-formele taaltrajecten	1.006.300,00
Inkoop non formele taaltrajecten Rotterdam	1.142.200,00
Regionaal lokale WEB middelen	788.200,00
Inzet WEB	8.675.500,00
Onderbesteding	59.100,00

9 Vooruitblik 2022

Hoe gaan we dit jaar verder?

Het beleidskader 'De Taalspiraal' loopt tot en met 31 december 2022. Dit jaar zullen we daarom het huidige taalbeleid afronden en evalueren en ons richten op het nieuwe beleid vanaf 2023.

Met de financiële middelen die beschikbaar waren in deze collegeperiode hebben we een flinke slag kunnen slaan in de aanpak van laaggeletterdheid en duizenden extra taaltrajecten kunnen realiseren. We zijn dan ook optimistisch dat de gewenste trendbreuk in gang is gezet en dat we de doelstelling van 19.000 afgeronde taaltrajecten zullen behalen. Ondanks de coronapandemie verwachten wij dat eind 2022 in totaal ongeveer 21.400 taaltrajecten zijn afgerond. De taalaanbieders komen zelfs uit op 24.253 afgeronde trajecten over vier jaar.

Nieuw beleidskader

Ter voorbereiding op 2023 werken we aan een nieuw beleidskader. Voor de invulling hiervan betrekken we andere beleidsterreinen van de gemeente en onze landelijke en Rotterdamse partners. Daarnaast zullen we ook de formele en non-formele taaltrajecten opnieuw aanbesteden. Verder verloopt het huidige subsidiekader eind 2022 en zal een nieuwe subsidieregeling worden opgesteld.

Hoe ziet de toekomst van taal eruit?

Het verbeteren van de basisvaardigheden van Rotterdammers vereist veel aandacht. Vanaf eind 2024 ligt de regierol in de aanpak van laaggeletterdheid volledig bij de gemeenten. Als gemeente Rotterdam zijn we hierop al volop in voorbereiding. Zo zijn we in Rotterdam in 2021 al gestart met een pilot van de landelijke monitor die de aanpak van laaggeletterdheid meet (zie paragraaf 5.1).

Het einde van het Jaar van de taal betekent niet het einde van de aanpak van laaggeletterdheid in Rotterdam. Integendeel, het is slechts het begin! Met de aandacht en bewustwording die is gecreëerd voor laaggeletterdheid, de hulp die professionals in de stad bieden en de grote aantallen deelnemers die onze taaltrajecten afgelopen jaar ondanks de crisis voltooiden, hebben we vernieuwde energie opgedaan. We hopen hiermee de trend voort te zetten die we met 'De Taalspiraal' zijn gestart. We willen komend jaar in de nieuwe collegeperiode meer successen bereiken en nog meer Rotterdammers perspectief bieden en kansen geven.